

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

GÜZEL SANATLAR LİSESİ
ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE
DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

11 ve 12. Sınıflar

Ankara 2016

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	3
ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI.....	4
ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER	5
ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI.....	6
ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	7
ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR	8
ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI.....	9
ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE VE SÜRELERİ.....	10
11. SINIF ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	11
12. SINIF ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	16

GİRİŞ

Üç boyutlu sanat atölye dersi; öğrencilerin duyu, düşünce ve izlenimlerini estetik bir kaygıyla üç boyutlu uygulamalara dönüştürme çalışmalarının yaptırıldığı derstir. Öğrencilerin; çağdaş sanat anlayışıyla yaratıcı, özgün nitelikte üç boyutlu tasarımlar üretme becerisi kazanmaları ve geliştirmeleri hedeflenir. Üç boyutlu sanatın temel kavramlarının verildiği, gözlem ve araştırma yapma, bakmak ile görmek arasındaki farkı kavrama, analiz-sentez yapma, yeniden oluşturma, yorumlama yeteneğini geliştirme ve tüm bunları malzemenin olanaklarını keşfederek yaratıcı uygulama çalışmalarına dönüştürebilmelerinin hedeflendiği bir alandır.

Üç Boyutlu Sanat Atölye Dersi Öğretim Programı, Güzel Sanatlar Liselerinin 11 ve 12. sınıfları için hazırlanmıştır. Bu kapsamda 11. sınıf üç boyutlu sanat atölye dersinde üç boyutlu sanatın tanımı, geleneksel materyal ve teknikleri, tarihsel süreç içerisinde dünyada ve Türkiye’de yapılan uygulamalar gösterilerek öğrencilerin modelaj, rölyef, seramik ve strüktür gibi üç boyutlu çalışmalarda sanatsal niteliği kavramaları hedeflenmiştir. Nesnel gerçekçi uygulamalardan sonra, soyutlama ve soyut biçimlendirme yöntemlerine yer verilmiştir. 12. sınıf üç boyutlu sanat atölye dersinde ise heykel sanatının tarihsel gelişimi hakkında belirli bir bilgi birikimi kazandırılmış öğrencilere farklı malzeme ve tekniklerle heykel, büst, mask gibi uygulamalar yaptırılarak öğrencilerin üç boyutlu çalışmalarda sanatsal niteliği kavramaları hedeflenmiştir. Nesnel gerçekçi uygulamalardan sonra, soyutlama yöntemlerine yer verilmiştir.

ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI

Üç Boyutlu Sanat Atölye Dersi Öğretim Programı, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır.

Bu programla öğrencinin;

1. Üç boyutlu uygulamalarda sanatın eleman ve ilkelerini kullanma, tasarlama, görsel algılama ve yorumlaması,
2. Nesnel gerçekçi, soyutlama ve soyut biçimlendirmelerinde, değişimi ve farklılıkları algılaması; biçim bozma (deformasyon) ve sadeleştirmeyi (stilizasyon) kavraması,
3. Teknik uygulama, kalıp alma, oyma, kabartma ve hacim kazandırmayı öğrenmesi,
4. Estetik ve sanatsal duyarlılık kazanması,
5. Sanat objesi olarak heykel, anıt, rölyef, seramik gibi eserlerin çevre ve mekânla ilişkisini kurması,
6. Gözlem ve araştırmalar yoluyla algılarını geliştirmesi,
7. Görsel algı ve birikimlerini üç boyutlu özgün sanatsal anlatımlara dönüştürmesi,
8. Sanat üretebilen birey olarak yaşam boyunca yaşadığı kültüre katkıda bulunması,
9. Araç-gereç ve malzemeyi kullanma becerisi geliştirmesi,
10. Üç boyutlu uygulamalarda zamanı etkili kullanma alışkanlığı kazanması,
11. Bireysel ve grup çalışmalarında paylaşma, ortak fikir üretme, karşısındakinin fikrine saygı duyma ve sorumluluk bilinci geliştirmesi,
12. Üç boyutlu çalışmalar ile kendini ifade etmesi,
13. Seçme, ayıklama, birleştirme becerisi kazanarak eleştirel bakış açısını geliştirmesi,
14. Ulusal ve evrensel üç boyutlu sanat eserlerini tanıması ve anlayabilmesi,
15. Ulusal kültür mirasımız olan üç boyutlu sanat eserlerinden haz alması ve onlarla gurur duyması,
16. Üç boyutlu sanat eserlerini koruma bilinci geliştirmesi amaçlanmaktadır.

ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER

Üç Boyutlu Sanat Atölye Dersi Öğretim Programı ile ulaşılmaması beklenen beceriler aşağıda sunulmuştur.

1. Soyutlama
2. Soyut biçimlendirme
3. Değişim ve farklılıkları algılama
4. Estetik duyarlılık
5. İlişkilendirme
6. Gözlem
7. Araştırma
8. Eleştirel düşünme
9. Yaratıcı düşünme
10. Görsel okuryazarlık
11. İletişim
12. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
13. Tasarlama
14. Analitik düşünme

ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Öğrenme-öğretme sürecinde her öğrencinin birey olarak kendine özgü olduğu kabul edilmelidir. Her seviyedeki öğrenciye ulaşabilmek için farklı öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri kullanılmalıdır. Bu yöntem ve teknikler belirlenirken öğrencinin algı düzeyi ve diğer gelişimsel basamakları göz önünde bulundurulmalıdır.

Öğrenme, etkinliklerinin ve yaşantılarının ilişkilendirilmesi için öğrenciye pozitif transfer yapma imkânı sağlanmalıdır. Bu amaçla öğrenci, önceki birikimlerinden yararlanabileceği problem durumları ile karşı karşıya bırakılarak yaparak ve yaşayarak öğrenmesine fırsat verilmelidir. Öğrenci, bilgilerini yeni durumlara genellemesi için güdülenmelidir.

Öğrenme süreci paylaşma, iş birliği ve dayanışma gibi insani değerlerin yüceltilmesi için bir fırsat olarak görülmelidir. Bu bağlamda, demokratik bir öğrenme ortamı sağlanmalı ve öğrenciye her durumda kendini ifade edebilmesi için gerekli duygusal destek verilmelidir. Öğretmenin koşulsuz sevgi ve güven veren kişiliği, öğrencinin kendini olumlu hedeflere yöneltmesinin güvencesidir. Bu sebeple öğretmen, öğrencileri başarılı-başarısız gibi ön yargılı bakış açılarıyla değerlendirmemeli, her bireyi kendi özgünlüğü içinde kabul etmelidir.

Öğrenme-öğretme sürecinde sunulan pekiştireçler ile ipuçları; öğrencinin fiziksel, toplumsal ve psikolojik sağlığını koruyucu ve geliştirici nitelikte olmalıdır. Öğrenme, sosyal ilişkiler bağlamında yaşam boyu süren bir etkileşim örüntüsüdür. Böylece birey, sosyal ilişkiler içinde kendi yaşantılarını çözümlene bilinci geliştirerek yaşamını anlamlı etkinliklere yöneltebilir. Bu amaçla öğrencinin, olumlu bir benlik algısı ve kendilik bilinci geliştirmesi sağlanmalıdır. Öğrenme etkinlikleri ve yaşantıları, öğrenciler için anlamlı ve önemli olmalıdır. Çok sayıda ve nitelikli örneklerle karşılaşan öğrencinin görsel hafızası kuvvetlenir ve bu yolla kendi yaratıcı çizgisini keşfeder.

Öğrenmede yalnızca bilgiyi aktarmak değil, bilgiyi yeniden üretmek, yeni durumlara transfer etmek, uygulamak ve sentez yapmak temel amaç olarak alınmalıdır. Öğrenme, sürekli ve birikime dayanır. Bu nedenle öğrenme etkinlikleri ve yaşantıları özelden genele, basitten karmaşığa, somuttan soyuta gelişen ve kendi içinde bütünlük gösteren etkinlikler dizisi olarak tasarlanmalıdır.

ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Üç Boyutlu Sanat Atölye Dersi Öğretim Programı ölçme ve değerlendirme çalışmalarıyla, öğrencilerin öğrenme ve uygulama süreçleri izlenerek bu süreçte kazandıkları estetik birikim, bilgi ve becerileri bireysel farklılıklar göz önünde tutularak değerlendirilir. Ölçme ve değerlendirmede öğrencilerin analitik düşünme, sentez yapma, edindiği bilgileri kullanma gelişiminin izlenmesi önemlidir. Değerlendirmenin, dersin amaçları ve kazanımlarına uygun olarak öğretim etkinlikleri ile eş zamanlı yürütülmesi esastır. Ortaya çıkan özgün çalışmaların çok yönlü değerlendirilmesi kadar, atölye dersi kapsamında sorumluluk alma, paylaşma, grupla çalışma bilinci, öğrenme-öğretme sürecine katılımı ve sınıf içi performansı gibi esaslar dikkate alınarak süreç değerlendirmesi yapılmalıdır.

Öğrencilerin başarısını değerlendirmede farklı araç ve yöntemler kullanılmalıdır. Bu amaçla, ürün ve ürünün oluşturulması sürecinde öğrencilerden beklenenlere ilişkin net ve güvenilir ölçütlerden oluşan derecelendirme ölçeği ya da dereceli puanlama anahtarı şeklinde tasarlanmış gözlem formları kullanılabilir. Öğrencilerin kendi çalışmalarını ve arkadaşlarının çalışmalarını eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerine, yapmış oldukları değerlendirmeleri uygun bir dille ifade etmelerine fırsat sağlayan öz ve akran değerlendirme formları da bu derste kullanılacak ölçme araçlarındandır. Öğrencinin yıl içinde göstermiş olduğu gelişimi değerlendirmek için kullanılan öğrenci ürün dosyalarının (portfolyo) yanı sıra dersle ilgili bilgi ve kavramaların, eleştirel ve analitik düşünme becerilerinin ölçülmesi ve geliştirilmesi amacıyla proje ve performans çalışmaları da ölçme aracı olarak kullanılabilir. Değerlendirmenin, öğrenmenin gelişimine hizmet edebilmesi için belirli aralıklarla öğrencilere yapıcı geri bildirimler verilmelidir.

ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1. Öğretmen, anlatacağı konuyla ilgili hazırlık yapmalı, konuyu sade ve anlaşılır kılmalıdır.
2. Öğretmen, konuyu anlatırken dünyadaki ve Türkiye'deki dikkat çekici bilgi ve örnekler yer vermelidir. Anlatılacak konuyla ilgili görsellerle desteklenmiş sunular hazırlanmalıdır.
3. Derslerde sanal ortamda anlatılan konular, farklı müze ziyaretleri ile de pekiştirilmelidir. Müzelerde ve galerilerde, üç boyutlu eser incelemeleri yaptırılmalıdır.
4. Sanatın temel öge, ilke ve kavramlarından hareketle, farklı sanat disiplinleriyle karşılaştırarak üç boyutlu uygulamalar yaptırılmalıdır.
5. Öğrencilere; Türk sanatını, tarihini ve kültürünü tanımasını sağlayacak çalışmalar yaptırılmalıdır.
6. Üç boyutlu sanat atölye dersi öğretiminde kavramların özel bir yeri ve önemi vardır. Bunun için kavramların anlamlarının kazandırılmasında titizlik gösterilmelidir. Kavramların doğru kazandırılması ile beraber aralarındaki bağların da doğru kurulmasına dikkat edilmelidir.
7. Sanat manevi, kültürel ve evrensel değerlerin aktarılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu bakımdan öğrenme sürecinde programda yer alan üniteler ve kazanımlarla ilişkilendirilerek tabloda sunulan değerlerle ilgili çalışmalara yer verilmesi önemlidir. Etkinlik ve çalışmalar tasarlanırken örnek olarak verilmiş konu başlıklarından yararlanılabilir.

Değerler	Konu Başlığı
Sorumluluk	Kendine karşı sorumluluk
Sevgi	İnsan sevgisi
Sabır	Sabırlı olmanın kendi hayatındaki olumlu etkileri

Bu değerlerin, öğrencilere aktarılabilmesi için öğrenme-öğretme sürecinde kullanılacak ders kitabında etkinlik, çalışma, araştırma konusu veya okuma parçası olarak yer alması sağlanmalıdır.

ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

11 ve 12. sınıflar için geliştirilen programda ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda; 11. sınıf düzeyinde beş, 12. sınıf düzeyinde dört ünite bulunmaktadır. Kazanımlar; sınıf düzeyi, ünite numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Üniteler ve konuların işlenişi sırasında dikkat edilmesi gereken hususlar, açıklama veya sınırlamalar ilgili ünite ve konu başlıklarının altında verilmiştir. Kazanımlarla ilgili açıklamalar veya uyarılar kazanımı izleyen satırda italik yazı karakteriyle ifade edilmiştir.

Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir:

Sınıf Düzeyi	Ünite no.	Konu no.	Kazanım no.	Kazanım İfadesi	Kazanım Açıklaması
			11.2.3.2.	Modelaj tekniğiyle biçimlendirmede kullanılan araç-gereci tanıır.	<i>Üç boyutlu biçimlendirmede kullanılan kil, plastrin, balmumu vb. yumuşak malzemeler tanıtılır.</i>

ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE VE SÜRELERİ

11. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Üç Boyutlu Sanata Giriş	14	12	15
Modelaj	10	16	11
Rölyef	38	48	41
Seramik	20	48	21
Strüktür	11	20	12
TOPLAM	93	144	100

12. Sınıf

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Heykel Sanatına Giriş	19	20	14
Büst	22	40	28
Mask	9	28	19
Heykel Uygulamaları	22	56	39
TOPLAM	72	144	100

11. SINIF ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

11.1 ÜÇ BOYUTLU SANATA GİRİŞ

Terimler: Plastik form, Balbal, figüratif.

11.1.1. Üç Boyutlu Sanatın Tanımı

- 11.1.1.1. Üç boyutlu sanatı tanımlar.
- 11.1.1.2. Üç boyutluluk ve iki boyutluluk arasındaki farkı kavrar.
- 11.1.1.3. Üç boyutlu çalışmalarda kompozisyon elemanlarını kavrar.
- 11.1.1.4. İki boyutlu ve üç boyutlu çalışmalardaki kompozisyon öge ve ilkelerini karşılaştırır.
- 11.1.1.5. Üç boyutlu eser çeşitlerini kavrar.

Seramik, heykel gibi üç boyutlu çalışmalarını incelemeleri sağlanır.

11.1.2. Tarihsel Süreç İçerisinde Üç Boyutlu Biçimlendirme

Konu Açıklaması: Çeşitli müzelerde ya da sanal müze ortamında eserlerin incelenmesi sağlanmalıdır.

- 11.1.2.1. İkel toplumlardan günümüze dek yapılan üç boyutlu çalışmalarını tanıtır.
- 11.1.2.2. Seramik ve heykel arasındaki farkı açıklar.
- 11.1.2.3. Üç boyutlu biçimlendirme tekniklerini açıklar.

11.1.3. Üç Boyutlu Biçimlendirme Yöntem ve Teknikleri

Konu Açıklaması: Taş ve ahşap gibi sert malzemeleri çeşitli araç-gereçle biçimlendirme yöntemine yontu, yumuşak malzemenin çeşitli araç-gereç ve el ile biçimlendirme yöntemine ise modelasyon denildiği vurgulanır.

- 11.1.3.1. Üç boyutlu biçimlendirme yöntemlerinden yontu tekniğini kavrar.
- 11.1.3.2. Üç boyutlu biçimlendirmede modelasyon yöntemini kavrar.
- 11.1.3.3. Üç boyutlu biçimlendirmede ekleme, kesme ve oyma yöntemlerini kavrar.
- 11.1.3.4. Üç boyutlu soyut ve somut formu ayırt eder.

11.1.4. Türkiye'deki Üç Boyutlu Eserler

- 11.1.4.1. Türk heykel sanatının gelişimini açıklar.
- 11.1.4.2. Türk sanatındaki üç boyutlu eser örneklerini tanıtır.

Uygur Dönemi, Selçuklu Dönemi, Osmanlı Dönemi, Cumhuriyet Dönemi üç boyutlu eser örneklerinin incelenmesi sağlanmalıdır.

11.2. MODELAJ

Terimler: Dekoratif, işlevsel, sanatsal form.

11.2.1. Modelajın Tanımı

- 11.2.1.1. Modle ve modelajı ayırt eder.
- 11.2.1.2. Doğal form ile plastik formu ayırt eder.
- 11.2.1.3. Modelaj tekniği ile form üretir.
- 11.2.1.4. Modelasyon tekniği ile yapılan soyut ve somut formlardaki plastik unsurların etkisini ayırt eder.

11.2.2. Dünyadan ve Türkiye'den Modelaj Örnekleri

- 11.2.2.1. Farklı anlayış ve üsluplarla yapılan üç boyutlu çalışmaları ayırt eder.
- 11.2.2.2. İşlevsel, dekoratif ve sanatsal amaçlı plastik biçimlendirmeyi ayırt eder.
- 11.2.2.3. Dönemine ve üsluplarına göre dünyadaki modelaj örneklerini tanır.
- 11.2.2.4. Dönemine ve üsluplarına göre Türkiye'deki modelaj örneklerini tanır.
Yakın ve uzak çevresinden, müzelerden örnek çalışmaların incelenmesi sağlanır.

11.2.3. Modelajda Kullanılan Malzemeler

- 11.2.3.1. Modelaj tekniğinde kullanılan malzeme çeşitlerini tanır.
- 11.2.3.2. Modelaj tekniğiyle biçimlendirmede kullanılan araç-gereci tanır.
Üç boyutlu biçimlendirmede kullanılan kil, plastrin, balmumu vb. yumuşak malzemelerin tanıtılır.

11.3. RÖLYEF

Terimler: Yüksek kabartma, alçak kabartma, iç bükey-dış bükey, oyma, kesme, ekleme, negatif kalıp, pozitif kalıp.

11.3.1. Rölyefin Tanımı ve Çeşitleri

- 11.3.1.1. Rölyef ve heykel arasındaki farkı kavrar.
- 11.3.1.2. Rölyefte biçimlendirme yöntemlerini ayırt eder.
- 11.3.1.3. Taş, ahşap, kil gibi malzemelerle yapılan rölyef çalışmalarını ayırt eder.
- 11.3.1.4. Alçak kabartma ve yüksek kabartma arasındaki farkı ayırt eder.
- 11.3.1.5. Işık ve gölgenin yüzey üzerindeki etkisini fark eder.
- 11.3.1.6. İç bükey ve dış bükey yüzeyleri ayırt eder.
- 11.3.1.7. Rölyef ve mekân ilişkisini kavrar.

11.3.2. Rölyef Biçimlendirme Teknikleri ve Araç-Gereçler

- 11.3.2.1. Kil çeşitlerini tanır.
- 11.3.2.2. Kilin yoğrulma aşamalarını ve kullanıma hazırlanmasını açıklar.
Kilin kullanıma hazırlanmasında yoğurma, kesme, çarpma aşamalarının olduğu açıklanır.
- 11.3.2.3. Kullanıma hazır kilin kıvamını kavrar.
- 11.3.2.4. Kilin saklanma koşullarını açıklar.
- 11.3.2.5. Alçak ve yüksek kabartmalarda kullanılan araç-gereçleri tanır.
- 11.3.2.6. Duvarda veya masada rölyef altlığı hazırlama teknik ve yöntemlerini kavrar.
- 11.3.2.7. Modelaj biçimlendirme tekniği ile yapılan rölyef çalışmalarını tanır.
- 11.3.2.8. Yontu tekniğinde kesme ve oyma yöntemleriyle yapılan rölyef çalışmalarını tanır.
- 11.3.2.9. Farklı malzemelerle rölyef çalışmaları yapar.

11.3.3. Dünyada ve Türkiye’de Rölyef

11.3.3.1. Dünyadaki ve Türkiye’deki rölyef eserler hakkında bilgi verir.

Öğrencilerin dünyadaki ve Türkiye’deki rölyef eserler hakkında araştırma yapmaları ve elde ettikleri bilgileri sunmaları sağlanır.

11.3.3.2. İç mekân ve dış mekân rölyeflerinde ışık kaynağı farklılıklarının sonuçlarını karşılaştırır.

İç mekânda mevzii (tek yönlü), dış mekânda ise üniversal ışığın rölyef üzerindeki etkisinin incelenmesi sağlanır.

11.3.3.3. Sanatsal nitelikli rölyef çalışmaları tanır.

11.3.4. Rölyefte Kompozisyon Eleman ve İlkeleri

11.3.4.1. Rölyef çalışmalarında oran, ölçek, mekân, biçim, hacim, ışık-gölge ve doku ilişkilerini uygular.

11.3.4.2. Rölyef uygulamalarında zıtlık, vurgu, denge, hareket, ritim, bütünlük, form-zemin anlatımlarını uygular.

11.3.4.3. Kompozisyon elemanlarını merkezi, üçgen veya diyagonal harekete göre kurgular.

11.3.4.4. Kompozisyon elemanlarını ve ilkelerini iki boyutlu ve üç boyutlu çalışmalar üzerinde karşılaştırır.

11.3.4.5. Rölyef çalışmalarda form-mekân uyumunu fark eder.

Sanatsal obje olarak rölyefin mekân ve çevre ile uyumu irdelenir. Bu amaçla çeşitli iç ve dış mekân rölyefleri incelenmelidir.

11.3.5. Rölyefte Somut Form Uygulamaları

11.3.5.1. Rölyef çalışmaları için optik gözleme dayalı obje etütleri yapar.

11.3.5.2. Modelaj tekniğinin ekleme, kazıma ve oyma gibi yöntemlerini kullanarak obje çalışmaları yapar.

11.3.5.3. Rölyef çalışmaları için optik gözleme dayalı figür etütleri yapar.

11.3.5.4. Modelaj tekniğinin ekleme, kazıma, oyma gibi yöntemlerini kullanarak figür çalışmaları yapar.

11.3.6. Rölyefte Biçim Bozma (Deformasyon) ve Sadeleştirme (Stilizasyon)

Yöntemleriyle Soyutlama Uygulamaları

11.3.6.1. Modelaj tekniğini kullanarak obje ve figürlerde biçim bozma yöntemiyle rölyef çalışmaları yapar.

11.3.6.2. Modelaj tekniğini kullanarak obje ve figürlerde sadeleştirme yöntemiyle rölyef çalışmaları yapar.

11.3.7. Rölyefte Soyut Form Uygulamaları

11.3.7.1. Modelaj tekniğini kullanarak soyut formlarla rölyef uygulamaları yapar.

11.3.8. Rölyef Kalıplama ve Dökümde Kullanılan Araç-Gereçler ve Alçı Kalıp Hazırlama

Konu Açıklaması: Yapılan çalışmanın uzun süre saklanması ve sergilenmesi için dayanıklı malzemeden üretilmesi gerektiği vurgulanmalıdır.

11.3.8.1. Dökümde kullanılacak araç-gereçleri tanıtır.

11.3.8.2. Negatif alçı kalıp alma sürecinde sağlık ve güvenlik önlemlerini uygular.

11.3.8.3. Alçak ve yüksek rölyeflerde uygulanacak kalıp alma yöntemlerini açıklar.

a) Alçak rölyefin (kabartmanın) yöntem olarak daha kolay kalıplanabilecek özellikte olduğu açıklanır.

b) Yüksek rölyefin (kabartmanın) yöntem olarak çok parçalı kalıplama tekniği ile alınacağı belirtilir.

11.3.8.4. Tek ve çok parçalı rölyef kalıp alma tekniğini kavrar.

11.3.9. Negatif Kalıba Pozitif Döküm Tekniği

11.3.9.1. Negatif kalıp sökümünden sonra pozitif döküm tekniğini uygular.

11.3.9.2. Negatif kalıbın iç kısmına kalıp ayırıcı sürülmesi gerektiğini kavrar.

11.3.9.3. Rölyefin boyutu ile kalıbın kalınlığı arasında ilişki kurar.

11.4. SERAMİK

Terimler: Şamot, oksit.

11.4.1. Seramiğin Tanımı ve Kullanılan Araç-Gereçler

11.4.1.1. Seramiğin tanımını yapar.

11.4.1.2. Seramikte kullanılan kil çeşitlerini ve özelliklerini tanıtır.

11.4.1.3. Seramik biçimlendirmede kullanılan araç-gereçlerin özelliklerini kavrar.

11.4.2. Seramik Biçimlendirme Yöntem ve Teknikleri

11.4.2.1. Seramikte kullanılan temel biçimlendirme yöntemlerini tanıtır.

Elle biçimlendirilen seramik formlarda fırında çatlama ve patlamayı önlemek amacıyla formun içinin oyularak boşaltılması gerektiği belirtilir.

11.4.2.2. Tarih Öncesi Dönem'den günümüze dek yapılan seramiklerin biçimlendirme yöntemlerini ayırt eder.

11.4.2.3. İşlevsel ve sanatsal amaçla yapılan seramikleri karşılaştırır.

11.4.2.4. Çömlekçilik ve endüstriyel seramik ürünlerini karşılaştırır.

11.4.2.5. Şamotlu kilin elde edilmesini açıklar.

11.4.2.6. Seramikte kil yoğurma aşamalarını uygular.

11.4.2.7. Tasarımına göre biçimlendirme yöntemini belirler.

11.4.2.8. Seramikteki temel biçimlendirme yöntemlerini uygular.

Levha, fitil, para ve şablon tekniklerinin uygulanması sağlanmalıdır.

11.4.2.9. Biçimlendirme yönteminin forma etkisini kavrar.

11.4.3. Seramikte Bisküvi Pişirimi

Konu Açıklaması: Seramik nemli iken pişirmeden sonuç alınamayacağı belirtilmelidir.

11.4.3.1. Biçimlendirilen formun kurutma işlemlerini yapar.

Biçimlendirilen çalışmanın, ısı kaynağından uzakta ve yavaş kurutulmasının önemi açıklanır.

11.4.3.2. Çalışmaların seramik fırınına yerleştirme kurallarını uygular.

11.4.3.3. Bisküvi pişirme işleminde kilin türüne uygun dereceyi belirler.

11.4.3.4. Çalışmalara zarar vermeden fırından çıkarma işlemini gerçekleştirir.

11.4.4. Seramikte Sırlama

11.4.4.1. Bisküvi pişirimi sonrası çalışmasına uygun renk seçimi yapar.

11.4.4.2. Sıra batırma, fırça veya kompresör ile sırlama yöntemlerini uygular.

11.4.4.3. Kilin özelliğine ve sır renklerine uygun derecede son pişirimi gerçekleştirir.

11.4.4.4. Renklerin pişirme sonrası değişime uğradığını fark eder.

11.5. STRÜKTÜR

11.5.1. Strüktürün Tanımı ve Kapsamı

11.5.1.1. Strüktürü tanımlar.

11.5.1.2. Strüktürün uygulama alanlarını fark eder.

11.5.1.3. Strüktürde perspektif etkilerini algılar.

11.5.1.4. Strüktürde ışığın yüzeylerdeki etkisini fark eder.

11.5.1.5. Strüktürün yaşam içerisindeki yerini fark eder.

11.5.1.6. Strüktür-mekân ilişkisini kurar.

11.5.2. Strüktürde Düzen

11.5.2.1. Hazır materyal ve kolay işlenebilir malzemelerle strüktür yapı elemanlarını oluşturur.

Yapı elemanı oluşturmak için kolay kesilebilen ve yapıştırılabilen karton, mukavva gibi malzemelerin seçilmesi gerektiği belirtilmelidir.

11.5.2.2. Yapı elemanlarının düzenlenmesinde renk, yön ve boyut değişikliklerinin farklı strüktürler oluşturacağını kavrar.

11.5.2.3. Strüktür oluşturmada yapı elemanlarını ardışıklık ve zıtlık gibi tekrarlarla uygular.

11.5.2.4. Strüktürde merkezi, simetrik, asimetrik gibi denge çeşitlerini kavrar.

11.5.2.5. Işığın, strüktürü oluşturan yapı elemanları üzerindeki dağılımının ritim etkisi oluşturacağını kavrar.

12. SINIF ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

12.1. HEYKEL SANATINA GİRİŞ

12.1.1. Heykel Sanatı ve Tanımı

- 12.1.1.1. Heykelin tanımını açıklar.
- 12.1.1.2. Heykel sanatının diğer sanat dalları ile ilişkisini açıklar.
- 12.1.1.3. Heykel sanatının tarihsel süreçte gelişimini açıklar.
- 12.1.1.4. Farklı kültürlerin heykel uygulamalarındaki üslup ve anlayış farklılıklarını ayırt eder.
Asya, Avrupa, Afrika ve Amerika kültürlerinin heykel uygulamalarındaki üslup ve anlayış farklılıkları görsel örneklerle açıklanır.
- 12.1.1.5. Heykelde sanatsal niteliği kavrar.
- 12.1.1.6. Heykel, anıt, rölyef, seramik gibi eserlerin çevre ve mekânla ilişkisini kavrar.

12.1.2. Heykelde Kullanılan Araç-Gereçler

- 12.1.2.1. Heykelde ara malzeme olarak kullanılan kilin özelliğini kavrar.
- 12.1.2.2. Heykelde kilin biçimlendirme yöntemlerini kavrar.
- 12.1.2.3. Heykel biçimlendirmede kullanılan modelleme kaidesi, iskelet ve araç-gereçleri tanıtır.
- 12.1.2.4. Modelleme kaidesi ve iskelet yapımını kavrar.
- 12.1.2.5. Araç-gereçleri kullanabilme teknik bilgi ve becerisini kavrar.

12.1.3. Heykelde Kompozisyon Öge ve İlkeleri

- 12.1.3.1. Tasarımına uygun yapay ve doğal objeleri belirler.
- 12.1.3.2. Seçtiği objeyi form, doku, boşluk-doluluk açısından analiz eder.
- 12.1.3.3. Işığın form üzerindeki etkisini belirler.
- 12.1.3.4. Objeye üzerinde ritim, ahenk, hareket ve zıtlık kavramlarını açıklar.
- 12.1.3.5. Seçtiği objeyi plastik forma dönüştürür.
- 12.1.3.6. Kütle ve hacim gibi unsurlar ile eserin düzeni arasında ilişki kurar.
- 12.1.3.7. Sanatta form, modül ve bütün arasında ilişkiyi kavrar.
- 12.1.3.8. Biçimlendirdiği formu sanatın unsurları ve ilkeleri açısından analiz eder.

12.2. BÜST

Ünite Açıklaması: Büst çeşitleri, müzelerde ya da sanal ortamda görselleriyle açıklanmalıdır. Anatomik ve karakter çalışmalarında bütünlüğe dikkat edilmelidir. Düzen anlayışı oluşmasını sağlayıcı çalışmalar yapılmalıdır.

12.2.1. Büst Yapımı

- 12.2.1.1. Büstün tanımını açıklar.
- 12.2.1.2. Büst çalışmalarının tarihî süreçte gelişimini açıklar.
- 12.2.1.3. Büst çalışmalarındaki üslup ve anlayış farklılıklarını ayırt eder.

12.2.1.4. Oran-orantı kavramını büst üzerinde tanımlar.

12.2.1.5. Başın anatomik özelliklerini kavrar.

12.2.1.6. Modelleme kaidesi yapar.

12.2.1.7. Baş anatomisindeki fiziki ve kişisel özellikleri plastik forma dönüştürür.

12.2.2. Kalıp Alma Yöntem ve Teknikleri

12.2.2.1. Alçı çeşitlerini tanıır.

12.2.2.2. Alçı kalıplama tekniklerini açıklar.

12.2.2.3. Alçı hazırlama yöntemlerini kavrar.

12.2.2.4. Üç boyutlu kil biçimlemelerinin tekli döküm tekniklerini kavrar.

12.2.2.5. Az ve çok parçalı çoğaltma kalıbının hazırlanma yöntemlerini kavrar.

12.2.2.6. Farklı malzemelerle heykel kalıbı alma yöntemlerini kavrar.

Alçı, silikon, polyester, tutkal vb. ile kalıp alınabileceği açıklanır.

12.2.2.7. Kalıbı alınan çalışmanın zarar görmeden çıkmasını sağlar.

12.2.2.8. Üç boyutlu çalışmaların kalıplanma tekniklerini kıyaslar.

12.2.3. Pozitif Döküm Tekniği

12.2.3.1. Üç boyutlu çalışmadan alınan kalıba kalıp ayırıcı sürmesi gerektiğini fark eder.

12.2.3.2. Kalıp ayırıcı olarak farklı malzemeler kullanabileceğini kavrar.

Kalıp ayırıcı olarak arap sabunu, sıvı sabun, sıvı yağ, mum, endüstriyel kalıp ayırıcılar kullanılabileceği açıklanır.

12.2.3.3. Kalıbı alınan çalışmanın içine seçtiği malzemeyle pozitif döküm yapar.

12.2.3.4. Kuruma süresinden sonra aletler yardımıyla üç boyutlu çalışmayı kalıptan çıkarır.

12.2.3.5. Dökümü yapılan heykelin rötuş ve temizliğini yapar.

12.2.3.6. Boyama ve patine tekniklerini kavrar.

“Patine”nin, heykelde boya ile yapılan “eskime” yöntemleri olduğu vurgulanır.

12.2.3.7. Boyamada ve patinde farklı boya türleri kullanabileceğini kavrar.

Boyamada ve patinede toprak boya, akrilik boya, sentetik ve selülozik boyalar kullanılabileceği açıklanır.

12.3. MASK

12.3.1. Gaz Betondan Yontu ve Yontuda Kullanılan Araç-Gereçler

12.3.1.1. Yontuda kullanılacak gaz betonunun özelliğini kavrar.

12.3.1.2. Yaptığı mask tasarımının malzemeye aktarım yöntemini kavrar.

12.3.1.3. Yontuda kullanılacak aletleri tanıır.

12.3.1.4. Sağlık ve güvenlik önlemlerini uygular.

12.3.1.5. Yontu tekniğiyle mask yapar.

12.3.1.6. Modelaj biçimlendirme tekniği ile yontu tekniğini karşılaştırır.

12.3.1.7. Yontuda biçim bozma ve sadeleştirme yöntemlerini uygular.

- 12.3.1.8. Yontuda form oluştururken kütle-boşluk kavramlarını ilişkilendirir.
- 12.3.1.9. Farklı malzemelerle de mask çalışmaları yapabileceğini fark eder.

12.4. HEYKEL UYGULAMALARI

12.4.1. Figüratif Heykel Çalışmaları

- 12.4.1.1. İnsan anatomisinin özelliklerini kavrar.
- 12.4.1.2. Oran-orantıyı kavrar.
- 12.4.1.3. Hareket, doku, ışık-gölge gibi kavramların form üzerindeki zıtlıklarını algılar.
- 12.4.1.4. Farklı bakış açılarıyla yapılan figüratif heykellerde formu belirler.
- 12.4.1.5. Yapacağı heykelin kompozisyonuna göre iskeletini hazırlar.
- 12.4.1.6. Modelasyon yöntemiyle figüratif heykel çalışması yapar.
- 12.4.1.7. Heykel sanatında açık-kapalı kompozisyonu kavrar.
- 12.4.1.8. Heykel çalışmasında ritim, ahenk, boşluk-doluluk etkilerini uygular.
- 12.4.1.9. Kütle ve hacim gibi unsurlarla çalışmanın düzeni arasında ilişki kurar.
- 12.4.1.10. Çalışmasında denge ve bütünlüğü sağlar.
- 12.4.1.11. Tamamladığı modelajın negatif kalıbını alır.
- 12.4.1.12. Pozitif döküm yapar.
- 12.4.1.13. Rötüş ve temizlik işlemlerini yapar.
- 12.4.1.14. Boyama ve patine yapar.
- 12.4.1.15. Yaptığı çalışmayı diğer çalışmalarla karşılaştırır.

12.4.2. İnsan ve Hayvan Heykellerinde Soyutlama

- 12.4.2.1. İncelediği heykellerin hangi soyutlama yöntemiyle yapıldığını ayırt eder.
- 12.4.2.2. Heykel soyutlamalarında sanatın eleman ve ilkelerinin nasıl kullanıldığını açıklar.
- 12.4.2.3. İnsan heykelinde biçim bozma veya sadeleştirme yoluyla soyutlama çalışması yapar.
- 12.4.2.4. Hayvan heykelinde biçim bozma veya sadeleştirme yoluyla soyutlama çalışması yapar.
- 12.4.2.5. Tamamladığı soyutlama çalışmasının negatif kalıbını alır.
- 12.4.2.6. Tamamladığı soyutlama çalışmasının pozitif dökümünü yapar.
- 12.4.2.7. Rötüş, temizlik, boyama ve patine işlemlerini yapar.